

Í DAG

STÖÐAN Í ITALÍU

Hvörjum hefur ríkið valdið á?

SJÁLVT um ekki júst javnaðarmenn ella kommunistar hava stíð við nokrum avgjörðum stjórnarvaldi, eru það tó lond — einamest innanfyri teir seks — har landið eigur stóran part av ídnaðinum og øðrum virkjum og stovnum. Vit kunnu her taka dómi frá Italiu, hvussu viðurskiptini eru har, t. v. s., hvussu stórir partur av ídnaði og øðrum eru beinleiðis undir ríkinum.

Stoyppjarnsídnaðurin	80 pst.
Stálframleiðslan	55 -
El-framleiðslan	25 -
Skipabygging	72 -
Mekaniskur ídnaður	12 -
Bankalagið	25 -
Radio og flogsambandið	100 -

Um vit taka aðrar greinir við, verður úrslitið tað, at av virkjum og stovnum av annars almennari náttúru eru tey 90 pst. á hondum ríkisins. Her er tó at viðmerkja, at sjálvt um nógv av hesum, ið her er nevnt er nationaliserað, kann ein ikki beinleiðis siga, at tað er sosialiserað.

ÚTVARPIÐ

ÚTVARPSLEIKIR. Eg kom at sessast inni hjá tveimum eldri fólki út í litlari bygd. Har var ikki vent at leika sjónleik; men hetta kvøldið var sjónleikur í útvarpinum. Bæði høvdu sera góðan hug at lurtu; men húsmodurin hevði við hvørt hug at tala nukur orð við meg; men gaml. beit hana so hvassliga av nærum hvørja ferð ti hann fylgdi við og vildi einki missa burtur. Við hvørt sat hann á álvarnarmasta spennig og við hvørt kittaði tað honum í hvørjar tægar, sum hann flenti.

Hesi orð bert fyr; at taka eftt dómi um, hvørja gleði og hvønn hugna útvarpið og tey, sum taks lut í teimum ymiskum leikpartum

kunnu spreða inn um manga hurðagátt, har tey ikki annars høvdu størvegis at frøtt seg yvir.

Nú soty tey og eg, sum vit plagu at siga, og »slappað« av — hvat tey hjartaligu trøngdu til, heldur enn at sita og háldúra ella eisini taka sær av innanhýsisarbeiði, ið ikki er nukur hvíld fyr eldri mennt skju.

Tøkk fyrí hetta; men læt tað vera mína áheitan til útvarpið: royndið meira av tí góða gamla slagnum, latið okkum t. d. fáa eitt sindur meira av Holberg; hann er so fólkaligur — og hann gongur í fólk.

—sen.

eyðgjaf

HVØR — ja, hvør hevur ábyrgðina av herskyldu, hernaðarstöð, hervaldi og annað úr her- »áspæne tjóðveldisflokksins — og leggi til merkis — UNÐAN seinasta vali. Vit lata »14. sept.« svara:

»Tað var í landsstýrisfólka-flokksins at marinustøðin kom, og tað var í landsstýrisfólka-flokksins, at samráðingar vórðu tiknar upp við útlendska hervaldið um stóð á Samfelli — uttan at fólkaflakksmenn gjördu Føroya fólki vart við, hvat var í gerð. Tað var í landsstýrisfólka-flokksins, at nýggj dansk herskyldugløg legði herskyldu á føroyingar, og tað var í landsstýrisfólka-flokksins, at lög um deyðareising varð sett í gildi í Føroyum. Loksins hendi so tað, at sjálvur formaðurin í fólkaflakksinum gjörði sáttmála við hervaldið um leigu av føroyskum fjalli.«

Brev til Sosialin

BENSINGJALDIÐ.

Tað man tykjast ein lógin máti at hjálpa fiskivinnuna og fiskimonnum at leggja stórt gjald á

bensinið, tí mangir eru teir, sum mugu halda seg til bensinið, og útróðarmenn eru eisini fiskimenn, og útróðurin eisini ein partur av tí somu fiskivinnu, ið skal halda landinum uppi og livið í tí fólki, sum í landinum búgva.

Men útróðarmenn verða hart revsaðir við bensintolli afturat ollum hinum tollinum, ið komin er undir hesum landsstýrinum.

Til landsstýrismenn og lótingsmenn vil eg siga; tað hevði verið vaknari gerð móti fiskimonnum, um tit ikki høvdu stórhaekka tykkara egnu lönir, tí so var heldur ikki neyðugt at lagt bensintoll á útróðarmenn.

Men einaferð kemur aftur ein dagur!

Varið tykkum!

Útróðramaður.

Leiklist

»ROMEO OG JULIE.« Shakespeare er vælkent navn, tá ið talið verður um leiklistini — ein av teimum størstu, ið hevur avrikað ella gjørt seg galdandi á hesum øki. At listarverk við hvørt — annaðhvørt tað er í tónalist, skaldskap; ella leiklist — eru meirilí hvørjum øðrum er ikki ókent; men hvi skulu ikki hesi, sum hesar gávur hava fingið, ikki nema hvør við annan við teirra hugmyndum og

teirra avreksverkum? Tað hevur meira enn so hent, at tey, ið hava gjørt arbeiði eftir frægum meistarum, hava verið hepnari enn meistarnir sjálvir. Vit hava seriskild dómi um hetta innanfyri málmalistina.

OJL kenna hitt mikla meistara- verk Shakespeares »ROMEO OG JULIE«. Beinleiðis originalt er tað ikki, tí her hevur Shakespeare dramatiseað yrkingina »Sorgarleikurin um Romeus og Julie« eftir Arthur Brook — eitt verk, ið kom út tvey ár áðrenn Shakespeare varð føddur.

Brevkassin

Brevkassin.

Sjálvt um tað ikki er so torført at fáa skil á aldrinum á teinum politisku blóðnum, sum koma út nú, loyvi eg mær at spyrja, hvat ár hesi byrjaðu at koma út, og um onnur politisk bløð eru komin út í Føroyum?

Lesandi.

SVAR: Núverandi bløðini koma á fyrst sinni hesi ár: Dimmalætting 1877, Tingakrossur 1901, Sosialurin 1927, Dagblaðið 1935 og 14. september 1946. Friu Føroyar kom í tíðarskeiðinum 1942—49, mál-gagn sjálvstýris-sosialistanna, Timin frá 1946—46, mál-gagn hjá Sjálvstýrisflokkinum (eín deild av Følkaflokkinum). Á Tvøroyri kom Føroyatíðindi frá 1915—61 (sambandsbløð) og í Klaksvík Norð-ljóð frá 1915, men fleiri støðgar hava verið inn ímillum — eina tíð reit fólkaflakksbløð og framvegis sterkt politiskt litad.

Veitst tú

AT í 16. öld hannaði sultanurin týrkarum at drekka kaffi tí hesin drykkur gjörði so mikil um seg, at fólk fóru at hugsa og siga sína meining, og at hetta kundi fóra til upp-reisn. Tað hendi veruliga, at fólk, ið høvdu drukkil kaffi vórðu domd til deyðis.

AT umleið 90 pst. av øllum teimum amerikánsku kvinnunum, sum í dag hava leiðandi störv í handilslivinum í USA annað hvørt byrjaðu sum maskin-skrivkvinnur ella sum stenografar.

AT í gomlu Rómaborg vóru tað menninir sum keyptu vørur-nar. Kvinnurnar komu ikki upp leikin, tí roknað var við at menninir dugdu betur at »prutt« um prísir enn kvinnurnar.

AT tað í heiminum eru umleið 60 mál, sum hvørt í sínum lagi er móðurmál fyrí fólkaflak, ið telja meira enn 5 milj. menniskju.

AT á dogum Shakespeares vóru tað færri enn 6 milj. mennt-skju uttanfyri Bretland, sum skiltu enskt mál.

AT ein ketta hevur meira enn 500 ymiskar voddar. Hetta er orsøkin til, at kettur, ella serliga kettlingar eru ógvuliga fermir og bragdligir í sínum verumáta.

AT í Kína fóru teir undir at líkna inntøkuskatt longu umleið 140 ár fyrí Kristi føding.

BARNAMATUR

NAVN: Um tú setir bókstavirnar í hesum navninum annarleiðis saman, fært tú at vita hvat starv hesin maðurin hevur:

K Á R I H E R S

ORÐ: Orðini, tú skalt finna, eru øll líka long. Vit uppgæva ein bókstav allastaðni, síðan skal tú við hjálp av lykkaorðunum aftanfyri fullgiggja orðini:

— A — — — = mannnavn
— — — — A = fiska
— — — — A = bygd
— A — — — = nógv
— A — — A = arbeiða
— A — — A = smýrsil
— A — — A = óvugt

tíl gáman

TAÐ var ein kendur tannlækni sum segði:

— Sum tannlækni livir ein bara frá munnum og í hondina.

HIN kendi danski fótballleikarin, lækni og blaðstjórin Knud Lundberg, sum hevur givið út bók, har hann gevur fólki ráð um, hvussu ein ikki skal verða ov tjúkkur, sigur:

— Kob min sidste slanke-bog. De har alt at vinde og kun Dem selv at tabe.

ÚTSOLA. Tað er ein munur á monnum og kvinnum, tá tey fara

til útsølu, tí uttan mun til peningin er tað á tann hátt:

at mennitir vóna at fáa nakað teir hava brúk fyrí, meðan kvinnurnar keypa nakað, tær vóna at fáa brúk fyrí.

—o—

VÆL SAGT:

— Tey flestu menniskju eru ikki nógv verd, tá tey skriva sjálvuppgávuna.

BART UT

+ var tað ikki avleið, nú fólka-
+ flokksmenn, sum unda
+ ganga við krossum dinglandi
+ i knappholinum og geva Dana
+ kongi, ið teir annars ætla at
+ seta av við fyrstu atlogu,
+ afturfyrí—heiðurslönir við at
+ kalla bergholið í Suðuroy upp
+ eftir honum, at kalla bergholið
+ i Norðoyum fyrí: »KNAPP-
+ HOLIÐ.«

VERULEIKI

TAÐ ER VERULEIKI

AT Dagblaðið og fólkaflakksmenn iðuliga skuldsattu Danir fyrí at vilja slaka í fiskimarksmál-inum, so einki fiskimark varð útlutt 28. april í ár.

AT 28. april í ár ráddu fólka-flokksmenn fyrí borgum, men einki fiskimark varð útlutt henda dagin.

Jákup Andreas Petersen til áminningar

31. august í ár komu deyðabóðini av Jákup Andreas Petersen. Kanska ikki øll, sum hesar reglur lesa, vita reiðiliga, hvør maðurin er; men eg ivast ikki í, at tá ið vit siga Jákup Andreas í Gøtu, Jákup Andreas í Horni, kokkurin ella gamli kokkur, ja, so er tað mangur, ikki bara í Klaksvík, men kring um landið, sum kenna vit navnðið og ikki bara tað, tí henda skilamann minnst mangur, ikki einans tey, ið stóðu honum næst, vóru vinir hansara ella komu á gátt hjá honum, men allir teir, ið hava verið saman við honum gjøgnum árin, heilt frá tí, hann var í ár í hond legði til havs.

Sum vit longu áður hava nevnt, ella rettari sum tað liggur í einum av nevnum, vit hava drigið fram, var Jákup Andreas ættadur úr Gøtu, men hann kjósaði sær vin úr Klaksvík, og tá var tað at hann kom saman við teimum til-tíknun Hornabroðrunum og fóru at rógva út við motorbát.

Seinri fór hann umboð á ymiskar sluppir sum kokkur; men tílikum skilakokki verður ofta leitað eftir, og síðsta ár síni í hesum yrki, starvaðist hann umboð á ymiskum trolarum, minnst meg rett við øllum trolarunum hjá J. F. Kjolbro uttan nýggja Skálaberg. Millum annað var hann við Næra-berg, tá ið hann undir krignum var bumbaður og saktur; men Jákup Andreas var skjótur um-boðastur á annað far.

Hann var góður fiskimáður, men fremstur var hann sum kokkur. Til dómis hendi tað ikki so sjældan, tá skiparar bóðu fólk — og teir vildu sjálvandi allir hava hitt besta fólkið — at góðir fiski-menn skildu til, at teir skuldu koma við, um Jákup Andreas varð kokkur. Hetta sigur okkum betur

enn vakrar blaðgreinir, at hann átti álít og var avbera nógv av-hildin millum manna. Allir, sum vóru til skips í rakárunum í 30' num vita, at ikki var so nógv at gera burtur úr hjá kokkinum; men Jákup Andre's hevði tað frálika hægðið at gera bæði nógv og gott burtur úr litlum og matgerðina hjá honum vóru allir væl nøgdir við, tí teir vistu, at teir altíð fingu tað besta, væl og virðiliga tilgjørt.

Jákup Andreas var faðrabour maður, men tann, ið kendi hann væl kundi við hvørt koma honum rettuliga nær, og hann kundi tá nema við dómi um, hvussu væl hann aktaði boðum Guds. Hann var takksamur fyrí allar vælvíldir, ið gjördu vóru móti honum, so-leiðis sum presturin eisini visti at siga frá, tá vit tóku avsked við hann í Klaksvíkar kirkju.

Eftir sítur kona hansara Sigrid, ella Gígga, sum vit vanliga plaga at nevna hana. Hon hevur mist ein framúr trúgvan stuðul; men eisini Jákup Andreas var henni ein trúgvur vinir fram gjøgnum lívi. Skal eitt hjúnarband trivast væl, er tað neyðugt at h'tt besta sam-líjð er millum kvinnu og mann. Júst í hesum hjúnarbandi komu vit at kenna, hvussu væl kann fásta burtur úr hjúnarlagnum, tá ið báðir partar vilja og gera hitt besta. Hetta vóru bæði fús til, og yo væl hóskaðu hvør til annan, var teirra hjúnarlag bæði gott og fyrímyndarligt á øllum økjum og í øllum livsins forum.

Ein góður vinur er farin, ein av Føroya bestu synum, ið tent hevur føðilandi sínum við trúfesti og sum avhildin álitismaður millum starvsfelagar sínar.

Fríður veri yvir minni Jákup Andreasar.

Ein vinur.

Gevio
føroyskar
BARNABØKUR!